

Protokół

9. posiedzenia 6. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 24. stycznia 1895 roku.

Początek posiedzenia o godzinie 2. minut 24 po południu.

Przewodniczący : Marszałek krajowy J. O. Eustachy książę Sanguszko.

Sekretarze: Aleksander Barwiński, Duklan Słonecki, Zdzisław Tarnowski.

Obecnych posłów 112.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie, oznajmiając, że protokół 8 posiedzenia uważa za przyjęty ponieważ przeciw niemu nie wniesiono żadnych zarzutów.

Sekretarz p. Słonecki, czyta spis petycyi wniesionych po dzień 24. stycznia b. r., które Izba przydziela następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. s.: 869, 877, 878, 879, 880, 888, 889, 890, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 907, 908, 909, 914, 916, 917, 919, 921, 922, 924, 925, 926, 927, 928, 932, 933.

Po odczytaniu pet. L. s. 938 przemawia p. Krynicki, popierając tę petycę, po czem Izba przydziela ją komisji budżetowej

Dalej zostały komisji budżetowej przydzielone petycy L. s. : 939, 940, 941.

Komisji gospodarstwa krajowego przydzielone zostały petycy L. s.: 870, 872, 873, 874, 875, 876, 902.

Komisji drogowej przydzielono petycy L. s.: 871, 883, 913.

Komisji szkolnej przydzielono petycy L. s.: 881, 899, 900, 904, 905, 906, 930, 931.

Po odczytaniu pet. L. s. 882 przemawia p. Kramarczyk popierając tę petycę po czem Izba przydziela ją komisji prawniczej.

Komisji prawniczej przydzielono dalej pet. L. s.: 885, 901.

Komisji administracyjnej przydzielono pet. L. s.: 884, 923.

Po odczytaniu pet. L. s.: 886 przemawia p. Barwiński popierając tę petycę, po czem Izba przydziela ją komisji przemysłowej.

Komisji przemysłowej przydzielono dalej pet. L. s.: 915, 929.

Komisji gminnej przydzielono pet. L. s.: 887, 903.

Komisji petycyjnej przydzielono pet. L. s.: 910, 918.

Wydziałowi krajowemu jako komisji przydzielono pet L. s.: 911.

Marszałek oznajmia, iż udzielił p. Trzeciowskiemu 3-dniowego urlopu.

Izba przystępuje do porządku dziennego którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie

Krakowiec na pobór opłaty gminnej od napoiów spirytusowych i od piwa.

Sprawozdawca p. Wereszczyński, uwolniony od czytania sprawozdania, powołuje się na uchwałę Sejmu z d. 28. grudnia 1894, w myśl której na podstawie §§ 49 i 50 regulaminu sejmowego przedłożenia Wydziału krajowego w sprawach administracyjnych mogą być dopuszczane od razu do drugiego czytania, i odczytuje następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy, który brzmi:

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zezwolenie gminie Krakowiec powiatu Jaworowskiego na pobór opłaty gminnej od napoiów spirytusowych, od piwa i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

Gminie miasteczka Krakowiec w powiecie jaworowskim, zezwala się pobierać w latach 1895, 1896, 1897, 1898 i 1899 opłatę gminną od napoiów spirytusowych, tudzież od piwa i miodu w gminie wyrabianych lub w jej obręb wprowadzanych i w niej zużywanych według następującej taryfy:

1) Od jednego litrostopnia alkoholu (podług 100 stopniowego alkoholometra) w wódce okowicie lub spirytusie po 6 ct., czyli od 100 litrostopni (hektolitra) alkoholu po 6 zł. w. a.

2) Od hektolitra napoiów słodzonych spirytusowych, araku, rumu, śliwowicy i ponczowej esencji po 1 zł. w. a.

3) Od hektolitra piwa wszelkiego gatunku po 1 zł. w. a.

4) Od hektolitra miodu po 1 zł. w. a.

Art II.

Do uiszczenia opłaty obowiązani są wszyscy ci, którzy napoje w art. I. poszczególnione dla

konsumcyi miejscowej wyrabiają lub sprowadzają czy to na sprzedaż, czy na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina miasteczka Krakowiec.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsumcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążyć produkcji ani obrotu handlowego.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tej opłaty wyda w drodze administracyjnej c. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art VI.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej. Sprawozdawca wnosi przyjęcie całego projektu ustawy *en bloc*.

Izba uchwała ten wniosek, poczem przyjmuje cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt w trzeciem czytaniu.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Moderrówki o przyjęcie na fundusz krajowy kwoty 163 zł. 33 ct. należącej się gminie m. Budapesztu z tytułu kosztów utrzymania nieletnich Rozalii Teresy dw. im. i Heleny Julii dw. im. Lubasiów.

Sprawozdawca p. Wereszczyński, uwolniony od czytania sprawozdania, wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie poparcia poszczegól-

nych kolei lokalnych po myśli ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893 Nr. 42 Dz. u. kr.

Sprawozdawca p. Edward Jędrzejowicz, uwolniony od czytania sprawozdania zaznacza, że w sprawozdaniu tem zaszły następujące myłki druku:

1) na str. 11 sprawozdania w wierszu 9 z góry zamiast słowa „oprocentowanie“ winno być: „umorzenie“;

2) na tejże stronie w wierszu drugim od dołu zamiast słowa „takowych“, winno być „tychże“, następnie zaś po słowach „powołanej ustawy“ należy wykreślić spójnik „i“.

3) na str. 12 sprawozdania w wierszu drugim z góry należy po słowach: „potrzebnego na jej budowę“ wykreślić spójnik „a“ a zamieścić „i“.

4) na str. 14 sprawozdania w wierszu 3 z góry, należy wykreślić słowo: „a“ — tudzież słowo: „wynikające“, zmienić na „wynikającą“.

Następnie sprawozdawca wnosi przekazanie tego przedmiotu komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Merunowicza w sprawie rozpowszechnienia między ludem wiejskim assekuracji od szkód ogniowych i na życie.

P. Merunowicz uzasadnia powyższy wniosek, pod względem zaś formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji administracyjnej

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Potoczka w sprawie zmiany ustawy o Reprezentacji powiatowej.

P. Potoczek uzasadnia swój wniosek pod względem zaś formalnym wnosi odesłanie go do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Dworskiego o przyspieszenie budowy mostu na rzece Sanie w Przemyślu.

P. Dworski uzasadnia powyższy wniosek pod względem zaś formalnym wnosi odesłanie go do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Struszkiewicza w sprawie budowy kolei lokalnej z Tymbarku względnie Dobry do Swoszowic, względnie Wieliczki-Krakowa.

P. Struszkiewicz uzasadnia swój wniosek pod względem zaś formalnym wnosi przekazanie go komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Okuniewskiego w sprawie założenia seminarium nauczycielskiego w Kołomyi a względnie w Horodence.

P. Okuniewski uzasadnia swój wniosek pod względem zaś formalnym wnosi przekazanie go komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej w sprawie powiększenia ryczałtu wypłacanego szpitalowi św. Ludwika dla dzieci w Krakowie oraz petycji Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie w tej samej sprawie.

Sprawozdawca p. Czyżewicz uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby z delegatami Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie wszedł w układy, co do objęcia szpitalu św. Ludwika w Krakowie na własność kraju, pod warunkiem, że Towarzystwo to odda krajowi całą realność l. k 39, Dz. IV. w Krakowie. oraz całe urządzenie szpitala na 120 łóżek, nie mniej kapitały do fundacji szpitalu św. Ludwika należące. Dalej aby opracował projekt wzajemnego stosunku, tak pod względem administracyjnym jak i lekarskim, między szpitalem św. Łazarza i św. Ludwika.

Nakoniec aby wszedł w rokowania z c. k. funduszem szkolnym państwowym, o podwyższenie dotacji rocznej 1.200 zł. wynoszącej, za umieszczenie klinik, albo ewentualnie oddał w zarząd temuż funduszowi klinikę pedyatryczną wszechniczy krakowskiej, za opłatą z góry oznaczonej taksy szpitalnej dla dzieci ustanowić się mającej.

Wynik tych układów przedłoży Wydział krajowy Wys. Sejmowi wraz z wnioskami na następnej sesyi.

2. Ryczałt opłacany przez szpital św. Łazarza szpitalowi św. Ludwika, za umieszczenie i leczenie dzieci od 1 do 12 lat życia, z wyłączeniem mamek i dzieci karmionych piersią, obecnie w kwocie 12.000 zł. rocznie opłacany, ma być od 1. stycznia 1895 podniesiony czasowo aż do ewentualnego objęcia szpitalu św. Ludwika na własność kraju do kwoty 14.000 zł. i tak podwyższona pozycja wstawia się do budżetu na rok 1895.

Izba głosując nad każdym ustępem wniosku komisji oddzielnie uchwała wniosek komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa kraj. w przedmiocie krajowych składów publicznych w Krakowie i we Lwowie.

Sprawozdawca p. Stanisław Stadnicki, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych dla zboża i spirytusu, przyjmuje Sejm do wiadomości.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej o czyn. Dep. IV. Wydziału krajowego za czas od 1. stycznia do 15. Grudnia 1894.

Sprawozdawca p. Sala uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. Sejm przyjmuje do wiadomości.

Przemawia p. Huryk.

Przemawia p. Okuniewski i wnosi poprawkę do jednego z ustępów powyższego sprawozdania.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Jędrzejowicz.

Marszałek oznajmia, iż poprawki przez p. Okuniewskiego wniesionej a stylizowanej tak, iż nie jest poprawką do wniosku komisji lecz do jednego ustępu sprawozdania, nie może podać pod poparcie.

Przemawia sprawozdawca p. Sala.

Izba w głosowaniu uchwała wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku p. Barwińskiego w sprawie utworzenia osobnego gimnazjum z językiem wykładowym ruskim w Przemyślu.

Sprawozdawca p. Rutowski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby istniejące w c. k. gimnazjum w Przemyślu klasy równorzędne z językiem wykładowym ruskim oddzielił od tego gimnazjum i utworzył z nich osobne gimnazjum państwowe w Przemyślu z językiem wykładowym ruskim“.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Trzecie czytanie projektu ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych.

Sprawozdawca p. Stanisław Badeni uwolniony od czytania, przedstawia projekt ustawy w następującem brzmieniu:

U s t a w a

z dnia o zakładaniu i urządzeniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi łącznie z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Tytuł I.

O zakładaniu i urządzeniu publicznych szkół ludowych.

A. Szkoły pospolite.

Art. 1.

Szkoły ludowe pospolite, podając wiadomości ludziom wszelkiego stanu najpotrzebniejsze, urządzone będą tak, ażeby dzieci z nauki czerpały oświecenie o zasadach religijnych i moralnych i o obowiązkach obywatelskich, tudzież o zadaniach i warunkach zawodu, jakiemu się według okoliczności, miejsca i stanu prawdopodobnie poświęcą.

W szkołach pięcio i więcej klasowych nauka ma być tak rozłożoną i prowadzoną, ażeby uczniowie po ukończeniu czwartego roku nauki z pomyslnym skutkiem byli dostatecznie przysposobieni do pobierania nauki w szkole średniej lub wydziałowej.

Art. 2.

Szkoła publiczna ludowa ma być wszędzie zaprowadzoną, gdzie w obwodzie jednej gozdziny drogi i po przeciętnem z pięciu lat obliczeniu, znajdzie się więcej niż 40 dzieci obowiązyanych do nauki szkolnej, któreby w razie przeciwnym musiały chodzić do szkoły oddalonej więcej niż o cztery kilometry od ich mieszkania.

Art. 3.

Liczba nauczycieli w każdej szkole stosować się będzie do liczby jej uczniów.

Jeżeli liczba uczniów zapisanych z początkiem roku szkolnego na naukę codzienną przez

trzy następujące po sobie lata osiągnie w przecięciu 80, należy bezwarunkowo postarać się o drugiego nauczyciela; o trzeciego, gdy ta liczba dojdzie do 160, i w tym stosunku dalej.

Gdzie zostanie zaprowadzoną nauka półdniowa, przypadnie stu uczniów na jednego nauczyciela.

Rada szkolna krajowa podniesie jednak w szkole liczbę nauczycieli ponad ten wymiar, jeżeli na opłacenie nadliczbowych nauczycieli i dostarczenie potrzebnego lokalu znajdują się środki pochodzące z dobrowolnego zobowiązania.

Art. 4.

Dziewczęta mają pobierać naukę oddzielnie od chłopców, o ile warunki danej szkoły na to pozwalają.

Szkoła sześcioklasowa i piąta klasa szkoły pięcioklasowej nie mogą być pod względem płci młodzieży mieszane.

Art. 5.

Jeżeli w szkole czteroklasowej we wszystkich klasach, a w szkole więcej klasowej w czterech klasach niższych muszą być otwarte oddziały równorzędne, ma Rada szkolna krajowa prawo szkołę tę podzielić na dwie szkoły osobne.

Gdzie stosunki miejscowe peryodycznie lub trwale uczęszczanie młodzieży do szkoły jednolud dwuklasowej wiejskiej bardzo utrudniają, a gdzie ze względu na liczbę dzieci dane są warunki ustawowe rozszerzenia tej szkoły, tam zamiast ją rozszerzać, należy otwarcie drugiej szkoły zarządzić.

Art. 6.

Nauczanie chłopców może być poruczone nauczycielkom tylko w niższych klasach szkoły ludowej.

B. Szkoły wydziałowe.

Art. 7.

W miastach zaliczonych w art. 11. ustawy krajowej z dnia 15. czerwca 1892 (Dz. u.

kr. Nr. 40) do klasy I., II. i III. zaprowadzone będą szkoły wydziałowe, osobne dla dziewcząt, a osobne dla chłopców.

Do założenia takiej szkoły przystąpi jednak Rada szkolna krajowa dopiero wówczas, jeżeli w danem mieście klasa szósta szkoły sześcioklasowej liczyć będzie najmniej trzydziestu uczniów a względnie uczennic.

Koszta założenia i utrzymania tych szkół wydziałowych, pokrywać należy w sposób określony ustawą z dnia 24 kwietnia 1894 (Nr. 49. Dz. u. kr.) o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych, tudzież o funduszach szkolnych

W innych miejscowościach szkoły wydziałowe mogą być założone, jeżeli znajdują się fundusze potrzebne dla trwałego pokrycia kosztów ich utrzymania.

Art. 8.

Szkoły wydziałowe połączone będą z czterema niższymi klasami szkoły pospolitej pod wspólną dyrekcją a obejmować kurs nauki trzyletni.

Art. 9.

W szkole wydziałowej ma być oprócz dyrektora i katechety przynajmniej trzech nauczycieli a względnie nauczycielek.

Art. 10.

Warunkiem przyjęcia do szkoły wydziałowej jest ukończenie czterech niższych klas szkoły pospolitej z pomyślnym skutkiem lub złożenie egzaminu wstępnego z nauki w klasach tych udzielanej.

Art. 11.

Szkoły wydziałowe męskie mają zadanie udzielać nauki sięgającej poza cel wskazany nauce w szkole pospolitej a przysposabiać przede wszystkim do zawodu praktycznego w przemyśle i handlu, oraz do szkół zawodowych, do których przy wstępie nie jest wymaganem ukończenie szkoły średniej.

Zarazem będą one przygotowywać do seminarjów nauczycielskich.

Art. 12.

W szkołach tych przedmiotami nauki będą:

1. religia;
2. język wykładowy z nauką stylu praktycznego, względnie także drugi język krajowy;
3. język niemiecki z nauką stylu praktycznego;
4. historia i geografia ze szczególnem uwzględnieniem kraju rodzinnego i obowiązującej konstytucji państwa;
5. historia naturalna;
6. fizyka;
7. rachunki w połączeniu z rachunkowością pojedynczą;
8. geometrya z rysunkiem geometrycznym;
9. rysunki odręczne;
10. kaligrafia;
11. śpiew;
12. nauka zręczności;
13. gimnastyka;

Układając plan nauki, uwzględnić należy obok ogólnego celu szkoły, miejscowe potrzeby i stosunki.

Art. 13.

W szkołach wydziałowych żeńskich nauka stosować się będzie do właściwych tej płci potrzeb i usposobień i przyszedłego jej stanowiska w rodzinie i w życiu.

Przedmioty nauki będą teżsame, co w szkołach wydziałowych męskich z następującymi zmianami:

- a) miejsce nauki zręczności zajmie nauka robót kobiecych;
- b) gimnastyka nie będzie przedmiotem obowiązkowym.

Art. 14.

Szkoła wydziałowa żeńska może być rozszerzoną dodaniem dwóch lub trzech klas wyższych, o ile na ich utrzymanie znajdują się fundusze.

W szkole tak rozszerzonej przedmiotami nauki obok wymienionych w art. poprzednim

będzie: język francuski, historia literatury ojczystej, najważniejsze wiadomości z literatury powszechnej i historii sztuki, nauka higieny i gospodarstwa domowego.

Trzy klasy niższej tej szkoły będą planem swoim i urządzeniem odpowiadały w ogólności szkole wydziałowej trzech-klasowej. Klasy wyższe będą zaś miały charakter kursów specjalnych i tworzyć w swoim planie naukowym całość w sobie zamkniętą.

Przedmiotów nauki w tych wyższych klasach mogą udzielać nauczyciele szkół wyższych za osobnem wynagrodzeniem.

Szkoły wydziałowe pięcio- i sześć-klasowe mogą być zorganizowane oddzielnie od szkoły pospolitej.

C. Nauka dopełniająca.

Art. 15.

Przy każdej szkole ludowej będą urządzone kursa nauki dopełniającej w porach dnia, tygodnia i roku takich, któreby nie przeszkadzały młodzieży obok tego oddawać się zatrudnieniom praktycznym i uczęszczać na nabożeństwo i na naukę katechizacyjną.

W szkołach, rozporządzających więcej niż jedną siłą nauczycielską, kursa te będą oddzielne dla chłopców a oddzielne dla dziewcząt.

Art. 16.

Kursa dla chłopców mają na celu utwierdzić młodzież w nauce nabytej w szkole codziennej i uzupełnić tę naukę wiadomościami teoretycznymi, a w danym razie praktycznymi, potrzebnymi dla życia praktycznego w kierunku rolniczym lub przemysłowym i handlowym

Art. 17.

Nauki dopełniającej udzielać będą nauczyciele szkoły ludowej w granicach obowiązków, określonych ustawą o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych.

Rada szkolna krajowa może jednak, organizując kurs, postanowić w orzeczeniu, że do nauczania pewnych oznaczonych przedmiotów

mają być przyjmowani nauczyciele pomocniczy za osobnem wynagrodzeniem.

Art. 18.

Uczniowie uczęszczający na naukę dopełniającą brać będą udział w ćwiczeniach religijnych, jakie władza kościelna dla nich zarządzi a władza szkolna przepisze.

Art. 19.

We wszystkich miejscowościach, w których ludność oddaje się przeważnie rolnictwu, nauka dopełniająca mieć będzie kierunek rolniczy i odbywać się w 2—6 godzinach tygodniowo.

Liczba godzin zależeć będzie od liczby nauczycieli, którymi rozporządza szkoła ludowa, przy której nauka dopełniająca się odbywa.

Art. 20.

Przynajmniej w jednej szkole ludowej więcej-klasowej w każdym powiecie nauka dopełniająca rolnicza udzielaną będzie w szerszym zakresie, ażeby młodzieży, która szkołę ludową codzienną już ukończyła, udzielić wiadomości teoretycznych a w części i praktycznych, niezbędnych do prowadzenia małego wiejskiego gospodarstwa.

Nauka na takim kursie obejmować będzie 10 godzin nauki tygodniowej w zimie, a 3 godziny w lecie.

Nauka w zimie będzie przeważnie teoretyczna, w lecie wyłącznie praktyczna.

Ćwiczenia praktyczne odbywać się będą w ogrodzie i polu szkolnem, oraz w miarę możliwości w gospodarstwach sąsiednich.

Do udzielania nauki na tych kursach dodany będzie szkole osobny nauczyciel kwalifikowany do szkół ludowych pospolitych a egzaminowany specjalnie z rolnictwa.

Nauczycielowi temu poruczone będzie w regule kierownictwo szkoły ludowej, przy której założono kursa.

Art. 21.

W miastach i miasteczkach, których ludność oddaje się handlowi i przemysłowi, nauka dopełniająca mieć będzie charakter przemysłowy

względnie handlowy i odbywać się w 6—10 godzinach tygodniowo.

Art. 22.

W miastach posiadających kilka szkół, kursa przemysłowe urządzone zostaną oddzielnie od handlowych.

Gdzie liczba szkół jest większą i kilka kursów przemysłowych, względnie handlowych istnieje będzie, tam przy przepisaniu planu naukowego dla każdego z nich baczycy należy, o ile można, na to: a) ażeby je podzielić według pokrewnych gałęzi przemysłu: b) ażeby dla młodzieży, mającej rozmaite przygotowanie, urządzać osobne kursa.

Do celu każdego z tych kursów stosować się będzie ściśle liczba godzin i plan nauki.

Art. 23.

Kursa dopełniające dla dziewcząt mają na celu utwierdzić młodzież w nauce nabytej w szkole codziennej i uzupełnić tę naukę wiadomościami potrzebnymi kobiecie w jej życiu domowem.

Urządzone będą w 2—6 godzinach tygodniowo.

D. Inne kursa i zakłady naukowe.

Art. 24.

Ze szkołą ludową mogą być połączone, o ile się znajdują na to osobne fundusze:

1. zakłady wychowawcze dzieci nie obowiązanych jeszcze do nauki szkolnej;

2. kursa naukowe specjalne praktyczne dla młodzieży, którą obowiązkową naukę szkolną ukończyła;

3. kursa czytania i pisania dla dorosłych, którzy nie uczęszczali do szkoły a dla wieku swego do uczęszczania do szkoły nie są już obowiązani;

4. zakłady wychowawcze i naukowe dla dzieci upośledzonych na umyśle.

Art. 25.

Nauczyciele, uczący w tych zakładach i kursach, mają prawo do osobnego wynagrodzenia.

Do systemizowania ich posad może jednak Rada szkolna krajowa dopiero wówczas przystąpić, jeżeli potrzebne do tego środki są trwale zapewnione.

Art. 26.

Na kursach naukowych i w zakładach, które są wymienione w art. 14. i w art. 24. niniejszej ustawy i do których przymus uczęszczania oraz postanowienia ustawy o konkurencji szkolnej się nie stosują, może być za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej ustanowioną opłata szkolna na rzecz stron, które kursa te względnie zakłady utrzymują.

E. Postępowanie przy zakładaniu szkół.

Art. 27.

O założeniu, przeistoczeniu i zwinięciu każdej szkoły ludowej i kursów naukowych z nią połączonych, jak też o założeniu i zwinięciu klas równorzędnych, orzeka Rada szkolna krajowa na podstawie dochodzeń i rokowań przeprowadzonych przez Radę szkolną okręgową i jej wniosków.

Wszystkie okoliczności, dotyczące założenia lub przeistoczenia szkoły, sprawdzi komisya po wysłuchaniu stron interesowanych, a jeżeli tego będzie potrzeba, przez oględziny na miejscu.

Do stwierdzenia odległości wystarczają daty urzędowe dostarczone przez rządowe organa techniczne.

Protokół komisji będzie podstawą orzeczeń.

Art. 28.

Władze szkolne starać się mają o to, ażeby potrzebne szkoły wszędzie, gdzie ich jeszcze niema, założone zostały i ażeby im zapewnić warunki trwałego istnienia i rozwoju.

Zakładanie nowych szkół dźiać się jednakże powinno bez uszczerbku szkół poprzednio zorganizowanych.

Art. 29.

Gdzie szkoła lub kursa naukowe mają mieć pewien specjalny kierunek w myśl artykułów poprzednich niniejszej ustawy, tam Rada szkolna krajowa w orzeczeniu organizacyjnem wyda zarazem bliższe postanowienie o urządzeniu o przedmiotach nauki i o planie ich naukowym, względnie zaś także bliższe postanowienia o rozdzieleniu młodzieży między pojedyncze kursa.

T y t u ł II.

O uczęszczaniu do szkoły.

Art. 30.

Obowiązek uczęszczania do szkoły zaczyna się z ubiegłym szóstym rokiem życia i trwa:

a) w miastach, w których założono szkołę wydziałową, przez lat siedm;

b) we wszystkich innych miejscowościach przez lat sześć.

Dzieci będące w tym wieku winny uczęszczać do szkoły publicznej. Dzieci fizycznie lub umysłowo dostatecznie nie rozwinięte, mogą jednak na żądanie rodziców, względnie ich prawnych zastępców rozpocząć uczęszczanie do szkoły dopiero z ubiegłym siódmym rokiem życia.

W miastach, w których obowiązek uczęszczania do szkoły trwa lat siedm, może Rada szkolne krajowa:

a) przyznać ze względu na stosunki miejscowe uwolnienie od uczęszczania do szkoły w roku siódmym ogólnie dzieciom pewnych przedmieść;

b) zwalniać z ważnych powodów, na żądanie rodziców, poszczególne dzieci od uczęszczania do szkoły w roku siódmym.

Art. 31.

Obowiązek uczęszczania do szkoły ludowej na naukę codzienną ustaje po siedmiu,

względnie po sześciu latach jedynie pod warunkiem, że uczeń udowodni dostatecznie biegłość w przepisanych dla szkół ludowych gałęziach nauki.

Po ukończeniu szkoły ludowej codziennej winien jednak każdy uczeń, który nie uczęszcza do jakiegoś innego zakładu naukowego, uczyć się jeszcze przez trzy lata na kursa nauki dopełniającej.

Osoby, które przekroczyły wiek szkolny, mogą korzystać z tej nauki we wszystkich lub pojedynczych przedmiotach za zezwoleniem kierownika szkoły, aż do ukończonego dwudziestego roku życia.

Art. 32.

Od uczęszczania do szkoły publicznej wolne są czasowo lub trwale dzieci, które uczęszczają do szkół wyższych, rolniczych, przemysłowych, handlowych albo innych szkół zawodowych lub uzupełniających, o ile one są tak urządzone, że mogą zastąpić naukę udzielaną w szkołach ludowych; dalej dzieci, którym ułomności cielesne lub umysłowe nie pozwalają uczęszczać do szkoły, wreszcie dzieci pobierające naukę w domu albo w prywatnym zakładzie naukowym. W ostatnim przypadku odpowiedzialność za to, czy dzieci otrzymują taką przynajmniej naukę, jaka jest przepisana dla szkół ludowych, ciąży na rodzicach albo na ich zastępcach.

Jeżeli zachodzą w tej mierze jakie wątpliwości, ma Rada szkolna okręgowa za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej przekonać się, czy wątpliwości te są uzasadnione lub nie.

Rodzice i ich zastępcy mają się poddać zarządzeniom wydanym w tej mierze. W razie potrzeby postąpi Rada szkolna okręgowa według przepisów w art. 34—36 niniejszej ustawy.

Art. 33.

Najdalej na miesiąc przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego sporządza Rada szkolna miejscowa wykaz wszystkich dzieci w wieku szkolnym będących, w obrębie związku szkolnego zamieszkałych, i to bez względu na ich przynależność do gminy lub na różnicę wyzna-

nia i obrządku i zestawi w nim osobno te, które na mocy art. 32. uwolnione są od uczęszczania do szkoły. Do wykazu wciągnąć należy także te dzieci, które uczęszczały przez sześć, a względnie siedm lat do szkoły, lecz nie uzyskały świadectwa z nauk w szkole ludowej nabytych. Osobno zaś zapisać należy w wykazie młodzież obowiązaną do uczęszczania na naukę dopełniającą

Art. 34.

Rodzice, względnie ich zastępcy prawni, powinni posyłać do publicznej szkoły ludowej dzieci, które do tego są obowiązane, a w myśl art. poprzedniego uwolnienia nie otrzymali.

Kto ukrywa dziecko przed spisem, lub poda okoliczności nieprawdziwe, aby je uwolnić od uczęszczania do szkoły, ulegnie grzywnie od 1—10 zł. w. a. albo w razie ubóstwa karze aresztu od 1. do 3 dni.

Kto w przeciągu 10 dni po rozpoczęciu roku szkolnego nie postara się o przyjęcie swego dziecka do szkoły, które do uczęszczania do niej jest obowiązane, ulegnie tej samej karze. W przypadkach §§ 176 i 177 ustawy cywilnej przewidzianych, należy do właściwego Sądu uczynić doniesienie.

Kto w ciągu roku szkolnego bez słusznych powodów nie posyła dziecka do szkoły, ulega karze pieniężnej od 50 ct. do 5 zł. w. a. albo karze aresztu od 1 do 2 dni, którą to karę można podwoić, jeżeli przerwy powtarzają się częściej w tem samym półroczu szkolnym.

Art. 35.

Po upływie dni oznaczonych na wpisy obowiązany jest nauczyciel przedłożyć bezwzględnie Radzie szkolnej miejscowej wykaz dzieci obowiązanych a nie zapisanych, zaś Rada szkolna miejscowa obowiązana jest upomnieć rodziców jak najrychlej, ażeby dzieci zapisali.

W dziesięć dni po rozpoczęciu roku szkolnego, obowiązany jest nauczyciel przedłożyć bezpośrednio Radzie szkolnej okręgowej odpis wykazu sporządzonego w myśl art. 33. niniejszej ustawy i zanotować na nim dzieci, których dotychczas do szkoły nie zapisano.

Następnie zaś obowiązany jest nauczyciel co miesiąc przedkładać Radzie szkolnej okręgowej wykaz dzieci szkole zaniedbujących.

Obydwa te ostatnie wykazy udzielać będzie nauczyciel równocześnie w odpisie Radzie szkolnej miejscowej, która ma prawo uwagi swoje o nich Radzie szkolnej okręgowej przedkładać.

Art. 36.

Na podstawie takich doniesień urzędowych wydawać będzie Rada szkolna okręgowa mandaty karne przeciw rodzicom i opiekunom winnym, nakładając na nich kary w myśl art. 34. niniejszej ustawy.

Mandat taki orzekający karę staje się prawnym, jeżeli strona skazana w przeciągu ośmiu dni od dnia doręczenia nie wniesie opozycji przeciw niemu do Rady szkolnej okręgowej, co w mandacie wyraźnie będzie wymienionem.

W razie założonej opozycji Rada szkolna okręgowa przesłucha stronę bądź w siedzibie urzędu, bądź przez delegata na miejscu, a sprawdziwszy okoliczności, wyda nowe orzeczenie.

Przeciw temu orzeczeniu służy stronie rekurs w ciągu dni ośmiu do Rady szkolnej krajowej, która o nim orzeka ostatecznie. Rekurs wniesiony być powinien na ręce Rady szkolnej okręgowej.

Rekursy wniesione przeciw orzeczeniom zapadłym w sprawie nierozpoczętego, zaniedbanego lub przedwcześnie przerwanoego uczęszczania do szkoły, nie mają mocy wstrzymującej, jeżeli nie są skierowane przeciw wymierzeniu kar.

Wykonanie kary należy do Zwierzchności gminnej, a względnie do Władzy politycznej.

Art. 37.

Jeżeli strona, przeciw której wydano po raz pierwszy mandat karny, w ciągu dni ośmiu po doręczeniu mandatu, udowodni poświadczeniem zarządu szkoły, że dziecko już zapisała i że ono na naukę uczęszcza, w takim razie Radzie szkolnej okręgowej służy prawo uwolnienia strony od kary nałożonej mandatem.

Art. 38.

Wykonywanie przymusu szkolnego przyznane w artykułach poprzednich Radzie szkolnej okręgowej może, bądź na wniosek Rady szkolnej okręgowej postawiony z urzędu, bądź na żądanie Rady szkolnej miejscowej wiesione do Rady szkolnej okręgowej, Rada szkolna krajowa przekazać pojedynczym Radom szkolnym miejscowym.

Od orzeczeń karnych Rady szkolnej miejscowej służyć będzie stronom rekurs w dniach ośmiu do Rady szkolnej okręgowej.

Art. 39.

Z wejściem w wykonanie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą artykuły 1—13 włącznie i 40—47 włącznie ustawy krajowej z d. 2. maja 1873 nr. 250. Dz. u. kraj. wraz ze zmianami w brzmieniu tych artykułów późniejszymi ustawami zaprowadzonymi, oraz ustawa krajowa z dnia 2. lutego 1885, nr. 28. Dz. u. kraj.

Art. 40.

Polecam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia wykonanie niniejszej ustawy.

Izba bez rozprawy uchwała całą powyższą ustawę w trzecim czytaniu.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o przedłożeniu rządowem z projektem zmiany niektórych postanowień ustaw z dnia 23. czerwca 1873 Nr. 255 Dz. u. kr. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych.

Sprawozdawca p. Wojciech Dzieduszycki, uwolniony od czytania sprawozdania, zwraca uwagę na następujące omyłki druku:

1) W art. I. alinei pierwszej zamiast słów: Ustępu §. 21. z dnia 25. czerwca 1873—winno być: „ustępu §. 24 ustawy z d. 25. czerwca 1873“;

2) w §. 2. alinea 3 zamiast słów: „na wniosek reprezentacji gminnej“ winno być. „po wysłuchaniu reprezentacji gminnej“;

3) w §. 6. na końcu ustępu pierwszego należy po słowach: „swego reprezentanta“ dodać słowa: „i tegoż zastępcę“.

4) w § 18 należy po słowach „nie uwłaczając“ położyć słowa: „postanowieniu zawartemu w §. 2 ustawy państwowej“ zamiast słów: „postanowieniom §. 2 ustawy państwowych“.

Po tych sprostowaniach wnosi sprawozdawca:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

A. Załączony projekt ustawy, który brzmi:

U s t a w a

z dnia zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 25. czerwca 1873 Dz. u. kr. Nr. 255 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych w Galicyi i Krakowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 1—19 jakoteż końcowego ustępu §. 24 ustawy z d. 25. czerwca 1873 Dz. u. kr. Nr. 255 o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych przestają obowiązywać w dotychczasowem brzmieniu, a mają brzmieć jak następuje:

§. 1. Szkoły ludowe utrzymywane w całości lub częściowo z funduszków państwa, kraju, powiatu, gminy lub obszaru dworskiego zostają pod nadzorem Rady szkolnej miejscowej.

§. 2. Nadzór nad szkołami terytorjum ustanowionego prawomocnem orzeczeniem organizacyjnem wykonywa jedna Rada szkolna miejscowa.

Rada szkolna okręgowa może jednak dla szkół kilku takich terytorjów utworzyć jedną wspólną Radę szkolną miejscową.

Taksamo może Rada szkolna okręgowa po wysłuchaniu reprezentacji gminnej podzielić miejscowości, w których jest kilka szkół, na kilka dzielnic szkolnych. W tym przypadku dla każdej dzielnicy szkolnej utworzyć należy osobną

Radę szkolną miejscową, zachowując podane w tym względzie poniżej przepisy.

W miastach, tworzących dla siebie osobny okręg szkolny, może Rada szkolna krajowa po wysłuchaniu reprezentacyi gminnej funkcyę Rady szkolnej miejscowej poruczyć Radzie szkolnej okręgowej.

§. 3. Rada szkolna miejscowa składa się z reprezentantów kościoła, szkoły, gminy, obszaru dworskiego, tudzież z delegata mianowanego przez Wydział Rady powiatowej.

Osoba mająca prawo prezentowania nauczyciela ma prawo wstąpić jako członek do Rady szkolnej miejscowej i brać udział w obradach z prawem głosowania. czy to osobiście, czy przez swego zastępcę.

W miastach, w których korporacye i instytucye kupieckie i przemysłowe przyczyniają się stałymi dobrowolnymi datkami do utrzymania szkoły lub kursów z nią połączonych, może Rada szkolna krajowa przyznać tymże korporacyom i instytucyom prawo wysyłania swego reprezentanta do Rady szkolnej miejscowej z prawem głosowania.

Każdy członek Rady szkolnej miejscowej ma w niej tylko jeden głos, chociażby miał kilka tytułów do zasiadania w niej.

§. 4. Reprezentantami kościoła w Radzie szkolnej miejscowej są każdocześni duszpasterze miejscowi.

Gdzie się znajduje dwóch lub więcej duszpasterzy tego samego wyznania i obrządku, tam wyższa władza kościelna wyznacza tego, który ma być członkiem Rady szkolnej miejscowej.

W celu strzeżenia religijnych interesów młodzieży izraelskiej wstępuje do Rady szkolnej miejscowej reprezentant wyznaczony przez zwierzchność wyznaniową.

§. 5. Kierownik szkoły jest jej reprezentantem w Radzie szkolnej miejscowej.

Gdzie kilka szkół podlega jednej Radzie szkolnej miejscowej, tam wstępuje do niej jako członek nauczyciel kierujący jedną z tych szkół, którego Rada szkolna okręgowa przeznaczy. Nauczyciele kierujący innych szkół uczestniczą jednak w obradach z głosem doradczym.

§. 6. Reprezentantów gminy i ich zastępców wybiera do Rady szkolnej miejscowej reprezentacya gminna; w razie zaś jeżeli do zakresu jednej Rady szkolnej miejscowej należy kilka gmin, każda reprezentacya gminna wybiera osobno swoich, względnie swego reprezentanta i tegoż zastępcę.

Reprezentantów gminy, a względnie gmin w Radzie szkolnej miejscowej jak również ich zastępców ma być najmniej dwóch, najwięcej siedmiu. Ilość ich oznacza Rada szkolna okręgowa, określając zarazem liczbę reprezentantów każdej gminy, jeżeli kilka gmin do zakresu Rady szkolnej miejscowej należy.

Wybór dokonywa się absolutną większością głosów na lat sześć. Po trzech latach wszakże ustępuje z Rady szkolnej miejscowej połowa, jeżeli zaś liczba jest nieparzysta, za pierwszym razem większa połowa reprezentantów gminy i ich zastępców, a to za pierwszym razem losiem. następnie kolejną. Wybór ponowny jest dopuszczalny.

§. 7. Wybrany do Rady szkolnej miejscowej może być każdy, kto jest obieralnym do reprezentacyi jednej z gmin, należących do zakresu Rady szkolnej miejscowej. Utrata prawa wyborczego pociąga za sobą wykluczenie z Rady szkolnej miejscowej.

Od przyjęcia wyboru do Rady szkolnej miejscowej ten tylko uchylić się może, komu ustawa gminna tożsamo prawo co do Rady gminnej przyznaje, albo kto przez ostatnich sześć lat był członkiem Rady szkolnej miejscowej. Za nieusprawiedliwione nieprzyjęcie wyboru karze Rada szkolna okręgowa grzywnami od 20 do 100 zł., które mają być użyte na przybory szkolne dla ubogiej młodzieży szkolnej.

§. 8. Każdy właściciel obszaru dworskiego lub obszarów dworskich, leżących w terytoryum Rady szkolnej miejscowej, ma prawo brać udział w jej obradach z głosem stanowczym, czy to osobiście, czy też przez swego zastępcę. Właściciel obszaru dworskiego może także wyznaczyć stałego reprezentanta, który mandat swój tak długo zatrzymuje, dopóki Rada szkolna miejscowa nie otrzyma pisemnego doniesienia o jego odwołaniu.

Jeżeli obszar dworski należy do kilku współwłaścicieli, lub jeżeli w jednej gminie katastral-

nej jest kilka obszarów, wszyscy razem wyznaczyć mają do Rady szkolnej miejscowej tylko jednego reprezentanta i jego zastępcę. Delegacya taka ważną jest na lat sześć.

Jeżeli ci właściciele nie mogą się zgodzić na wybór reprezentanta względnie jego zastępcy, wyznacza tychże z pośród nich Rada szkolna okręgowa.

§. 9. Rada szkolna miejscowa ma starać się troskliwie o interesa materyalne szkoły, jakoteż popierać powagę szkoły i nauczycieli.

W szczególności winna Rada szkolna miejscowa w granicach każdorazem obowiązujących ustaw i rozporządzeń;

1) Zarządzać funduszem szkolnym miejscowym, tudzież majątkiem zakładowym szkolnym z zachowaniem postanowień aktów fundacyjnych tudzież czuwać nad tem, aby prestacye w naturaliach na rzecz szkoły i nauczyciela regularnie były uiszczane.

2) Starać się o dostarczanie szkole potrzebnego budynku, gruntów i sprzętów szkolnych, jakoteż o utrzymanie ich w dobrym stanie i prowadzić inwentarz własności szkolnej.

3) Wpływać drogą zachęty i rady na rodziców i opiekunów, aby dzieci do szkoły posyłali i przyczyniać się do wykonania przymusu szkolnego.

4) Starać się o książki szkolne i inne środki pomocnicze dla ubogich uczniów, jak niemniej zakupno i utrzymanie przyborów naukowych.

5) Czuwać nad zachowaniem się młodzieży szkolnej po za szkołą.

6) Godzić wedle możności spory nauczycieli z gminą lub członkami gminy, o ile spory te wynikają ze stosunków szkolnych.

7) Czuwać nad udzielaniem nauki w przepisanej liczbie godzin i w czasie planem nauki wskazanym i udzielać urlopu nauczycielom w granicach osobnymi przepisami określonych.

8) Zawiadamiać Radę szkolną okręgową o wszystkim, co pod jakimkolwiek względem, czy to materyalnie czy moralnie, niekorzystnie wpływa na szkołę a czego Rada szkolna miejscowa usunąć nie może.

9) Podawać wyjaśnienia, opinie i wnioski reprezentacyi gminnej i władzom przełożonym, bądź z własnej inicjatywy, bądź na żądanie.

10) Wykonać wszystko, co jej na mocy ustaw i rozporządzeń wyższych władz szkolnych poruczonym zostanie

§. 10 Z pod władzy Rady szkolnej miejscowej wyjęte są szkoły ćwiczeń, połączone z seminaryami nauczycielskimi; tam tylko, gdzie szkoły takie w całości lub częściowo utrzymane są ze środków gminnych, ma nad nimi Rada szkolna miejscowa władzę określoną w §. 9. ustępie 1, 2, 4.

§. 11. Członkowie Rady szkolnej miejscowej wybierają z pomiędzy siebie absolutną większością głosów przewodniczącego i jego zastępcę na przeciąg lat trzech.

Nauczyciele szkół podlegających Radzie szkolnej miejscowej nie mogą jej przewodniczyć.

Gdyby przewodniczący lub jego zastępca z powodu jakiegokolwiek przeszkody nie mógł przewodniczyć na posiedzeniu, kieruje obradami najstarszy wiekiem z obecnych członków Rady szkolnej miejscowej.

Rada szkolna miejscowa, skoro się ukonstytuowała, doniesić o tem powinna reprezentacyi gminnej, względnie reprezentacyom gminnym i Radzie szkolnej okręgowej.

§. 12. Termina zwyczajnych posiedzeń Rad szkolnych miejscowych oznacza Rada szkolna krajowa drogą rozporządzenia.

Przewodniczący może jednak zwołać nadzwyczajne posiedzenie, ilekroć uzna to za potrzebne, winien zaś to uczynić w przeciągu trzech dni, jeżeli tego Rada szkolna okręgowa lub dwóch członków Rady szkolnej miejscowej zażąda.

§. 13. Do ważności uchwał potrzebna jest obecność przynajmniej połowy członków i absolutna większość głosów. Przewodniczący ma prawo głosowania, a w razie równości głosów to zdanie staje się uchwałą, za którem przewodniczący głosował.

Przewodniczący ma prawo zawiesić przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się według jego zdania ustawie albo interesom szkoły, ma jednak w takim przypadku do trzech dni sprawę przedstawić do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej.

Zażalenia przeciw rozporządzeniom Rady szkolnej miejscowej idą do Rady szkolnej okręgowej. Wnosić je należy w przeciągu ośmiu dni

po doręczeniu w Radzie szkolnej miejscowej i mają moc odraczającą.

§. 14. Żaden z członków Rady szkolnej miejscowej nie może brać udziału w obradach i głosowaniu nad sprawami dotyczącymi interesów jego lub jego rodziny aż do czwartego stopnia.

§. 15. Jeżeli członkowie Rady szkolnej miejscowej, mimo należycie doręczonego im wezwania, na posiedzenie Rady szkolnej miejscowej nie przybyli w wymaganym komplecie, a sprawa zwłoki nie cierpi, obecni na posiedzeniu członkowie mogą ją sami uchwalić.

W sprawach zaś nieprzewidzianych i tak nagłych, że wszelka zwłoka byłaby połączoną ze szkodą szkoły, może przewodniczący sam wydać zarządzenie, jeżeli bezzwłoczne zwołanie Rady szkolnej miejscowej nie jest możliwym; winien jednak na najbliższym posiedzeniu podać wydane rozporządzenie do zatwierdzenia.

Z wyjątkiem tego jednego przypadku nie służy prawo wydawania zarządzeń ani przewodniczącemu, ani pojedynczym członkom, lecz jedynie Radzie szkolnej miejscowej jako takiej.

§. 16. Przewodniczący jest organem wykonawczym Rady szkolnej miejscowej, podpisuje jej uchwały i pisma i prowadzi jej kasowość i rachunki, o ile rzecz ta nie jest przekazaną kasie gminnej. Do wykonania ważniejszych uchwał może jednak Rada szkolna miejscowa dodać mu jednego lub dwóch swoich członków.

W szczególności obowiązkiem jest przewodniczącego celem wykonania bezpośredniego nadzoru nad szkołami w zakresie przyznanym Radzie szkolnej miejscowej zwiedzać szkołę peryodycznie i donosić Radzie szkolnej miejscowej o potrzebach szkoły i o przeszkodach natury materialnej lub moralnej, które należy usunąć.

Gdzie stosunki tego wymagają, tam Rada szkolna okręgowa może do wyręczenia przewodniczącego z pośród członków Rady szkolnej miejscowej mianować osobnego nadzorcę szkolnego, przekazując mu prowadzenie kasowości i rachunków, wykonywanie zarządzeń Rady szkolnej miejscowej, wreszcie peryodyczne zwiedzanie szkoły i zdawanie o niem sprawy Radzie szkolnej miejscowej.

Zwiedzanie szkoły przez inne osoby, z urzędu do tego nieupoważnione, zależne jest od spe-

cialnego zezwolenia przewodniczącego Rady szkolnej miejscowej.

§. 17. Członkowie Rady szkolnej miejscowej nie mają prawa do wynagrodzenia za sprawowanie swych czynności.

Koszta kancelaryjne niezbędne pokrywa fundusz szkolny miejscowy.

§. 18. Nadzorowanie nauki religii udzielanej w szkole i ćwiczeń religijnych młodzieży szkolnej należy do duszpasterzy w skład Rady szkolnej miejscowej wchodzących, nie uwłaczając postanowieniu zawartemu w §. 2. ustawy państwowej z d. 25. maja 1868 (Dz. p. p. Nr. 48).

§. 19. Jeżeli przewodniczący Rady szkolnej miejscowej mimo udzielonego mu przez Radę szkolną okręgową upomnienia zaniedbuje swe obowiązki, a w szczególności nie zwołuje potrzebnych posiedzeń lub na szkodę szkoły działa, ma Rada szkolna okręgowa prawo złożyć go z godności przewodniczącego i wezwać Radę szkolną miejscową do wyboru innego przewodniczącego.

Jeżeli Rada szkolna miejscowa mimo upomnienia jej nie spełnia swego zadania lub zakres działania przekracza, Rada szkolna okręgowa może ją rozwiązać i albo nowe wybory zarządzić, albo postąpić w myśl drugiego ustępu §. 2. niniejszej ustawy.

Od tych orzeczeń Rady szkolnej okręgowej dozwolony jest rekurs w dniach ośmiu do Rady szkolnej krajowej i rekurs ten ma moc wstrzymującą.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

B. Rezolucją:

Wzywa się c. k. Rząd, a względnie Radę szkolną krajową o zarządzenie, ażeby Rady szkolne okręgowe o stanie szkół im podległych, obok zwykłych wizytacji przez inspektorów szkolnych, przekonywały się, o ile zajdzie tego potrzeba, także przez delegatów, wzywanych do tego z pośród osób zajmujących się żywo szkolnictwem ludowym i znających jego stosunki.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Okuniewski.

Przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego J. E. X. Metropolita Sembratowicz

Przemawia p. Teliszewski.

Przemawia p. Bobrzyński.

Podczas tego przemówienia Marszałek obejmuje przewodnictwo.

Po przemówieniu p. Bobrzyńskiego Marszałek oznajmia, iż do głosu jest jeszcze zapisany p. Antoniewicz, w obec spóźnionej jednak pory zapowiada zamknięcie posiedzenia i podaje do wiadomości, iż dalszy ciąg rozprawy nad przedmiotem będącym na porządku dziennym obecnie, zamieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Słonecki czyta porządek dzienny następnego posiedzenia.

Sekretarz p. Słonecki czyta następującą interpelację:

I n t e r p e l a c y a

do Pana Komisarza rządowego.

W niedzielę dnia 30. grudnia 1894, zebranych było kilkunastu sąsiadów w gościnie przyjaciół u Franciszka Ptaka, gospodarza z Bienieczyc powiatu krakowskiego. Podczas tego zebrania w gościnie podniósł jeden z obecnych włościan, Franciszek Wojcik myśl uczczenia pamięci Bartosza Głowackiego przez utworzenie stypendyumu tego imienia dla ubogich uczniów synów chłopskich. Zarazem postanowiono podać do c. k. Namiestnictwa prośbę o pozwolenie zbierania składek, przyczem na razie zebrano wśród swego grona kwotę około 10 zł. Z tego powodu Starostwo uczyniło najpierw uczestnikom zarzut nieprawego zbierania się w gościnie i dochodzenie przeprowadziło o przekroczenie prawa o zgromadzeniach. Gdy przekroczenie nie zostało stwierdzone, mimo tego nałożyło Starostwo na dwóch uczestników karę po 15 zł. Z uwagi na ten opisany tak jaskrawy wypadek, zechce Pan Komisarz rządowy wyjaśnić, czy Wysoki Rząd nie zechce pouczyć podrzędne władze że włościanie podobnie jak inni obywatele mają prawo przyjmować u siebie w domu przyjaciół i sąsiadów, dalej zechce wyjaśnić

czy na podobnem poufnem zebraniu obywatele nie mogą wśród swego grona składać dobrowolne składki na pewien cel godziwy i prawem nie zakazany.

Lwów dnia 24. stycznia 1895.

Interpelujący
St. Potoczek.

Wojciech Stręk, Kramarczyk, Mizia, Rożankowski, Okuniewski, Palch, Klemensiewicz, Kułaczkowski, Ochrymowicz, Huryk, Antoniewicz, Herasimowicz, Teliszewski, Hamorak.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę poda do wiadomości Komisarza rządowego.

Sekretarz p. Słonecki czyta następujący wniosek:

W n i o s e k

Zważywszy, że zapowiedziany przez JEx. Ministra skarbu projekt zaprowadzenia monopolu spirytusowego nie tylko zagraża żywotnym interesom rolnictwa w naszym kraju, ale może także oddziaływać nader ujemnie na dochody funduszu krajowego tudzież na dochody gmin wiejskich;

że wprowadzenie takiego monopolu uszczupliłoby także dochody funduszu propinacyjnego i pozbawiłoby kraj tych korzyści, jakich na podstawie dotychczasowej administracji funduszu propinacyjnego słusznie może się spodziewać po dokonanej spłacie obligacji propinacyjnych;

że odjęcie krajowi tych dochodów na korzyść skarbu państwowego, spowodowałoby konieczność podwyższania krajowych dodatków do podatków, co wobec istniejącego przeciążenia podatkowego wpłynęłoby wielce szkodliwie na ekonomiczny rozwój kraju i nie dozwoliłoby urzeczywistnić zamiarów Sejmu, skierowanych właśnie do zmniejszenia tych ciężarów.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał dokładnie skutki, jakie wynikłyby dla funduszu krajowego i funduszy gminnych z zaprowadzenia rządowego monopolu spirytusowego, i poczynił stosowne kroki celem zabezpieczenia

kraju od szkodliwych następstw z wprowadzeniem takiego monopolu połączonych.

Lwów dnia 14. stycznia 1895.

Wnioskodawca: Skałkowski w r.

W. Gnoiński, Schnell, Czartoryski, J. Vivien, Onyszkiewicz, Szeptycki, J. Gnoiński, St. Larysz-Niedzielski, Sala, St. Tarnowski (senior), Albin Rayski, Goldman, Fruchtman, Lenartowicz, Dr. Olpiński, W. Rogoyski, Dworski, E Zagórski, Kozłowski, W. Siemiginowski, Wojciech Dzieduszycki, Ed. Micewski, Juliusz Korytowski, Mikołaj Torosiewicz, Duklan Słonecki, M. Rey, Stan. Stadnicki, S. Koziębrodzki, Pilat, Tadeusz Langie, S. Brykczyński, F. Rozwadowski, Popowski, Barański, S. Tarnowski jun., Z. Tarnowski.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi stosownie do postanowienia regulaminu.

Sekretarz p. Tarnowki czyta następujący wniosek:

W n i o s e k.

Zważywszy, iż ustawa państwowa z dnia 29. lutego 1880, ogłoszona w dzienniku ustaw krajowych pod L. 35, tudzież rozporządzenie ministerjalne z dnia 12 kwietnia 1880 Dz. p. p. Nr. 36 o wydawaniu paszportów na bydło przez c. k. rewizorów w pasie pogranicznym staje się wielce uciążliwą dla hodowców bydła, a względnie dla ludności rolniczej, oddalonej czasem o parę mil od siedziby c. k. rewizora bydła:

Podpisani wnoszą o zmianę §. 8. powyższej ustawy w tym kierunku, aby wydawanie paszportów bydłowych w pasie pogranicznym zostało wyjęte z pod obowiązku c. k. rewizorów bydła, a z zachowaniem wszystkich obecnych przepisów ostrożności i rewizyj przydzielonem

zostało w każdej gminie dotyczącej Zwierzchności gminnej.

Lwów dnia 24. stycznia 1895.

Wnioskawca: F. Kramarczyk w. r.

Barański, Z. Tarnowski, Huryk, Mizia, Barabasz, Dr. Olpiński, Palch, Hamorak, Czartoryski, Potoczek, Stręk, Rożankowski, Okuniewski, Tyszkowski, Michalski, Weigel, Dr. Antoniewicz.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi stosownie do postanowień regulaminu.

Sekretarz p. Tarnowski, czyta następujący wniosek:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy przeprowadzeniu dalszej sieci kolei lokalnych w kraju wziął szczególnie pod rozwagę trasę Rzeszów-Dynów-Rymanów.

Lwów dnia 19. stycznia 1895.

Wnioskodawca:

A. Jędrzejowicz w. r.

Dydyński, S. Tarnowski jun., Dr. Midowicz, G. Romer, S. Badeni, Paszkowski, Zoll, Zaleski, Gorayski, F. Rozwadowski, Stan. Jędrzejowicz, W. Siemiginowski, W. Struszkiewicz, Popowski, Abrahamowicz.

Marszałek oznajmia, że z wnioskiem tym postąpi regulaminowo.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 26. stycznia b. r. godzinę 11 rano.

Koniec posiedzenia o godzinie 6 minut 5 po południu.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze:

Słonecki w. r.

Tarnawski w. r.